Ge arbetslösa chansen genom civilsamhälle och social ekonomi

FORUM Idéburna organisationer med social inriktning

COMPANION

Förord

Tre fjärdedelar av de arbetssökande tillhör grupper som har det extra svårt att få arbete, enligt Arbetsförmedlingen. Det är mycket oroande. Men det är samtidigt inget som förvånar de organisationer och verksamheter i civilsamhället som dagligen fångar upp människor som av olika anledningar inte släpps in på arbetsmarknaden. För civilsamhället har en enastående förmåga att just fånga upp. Med 232 000 ideella föreningar är det svenska civilsamhället unikt. Lägg därtill att vi jobbar arbetsintegrerande med sociala företag, ideell second hand, olika mötesplatser och nätverk där vi skapar möjligheter att minska hindren på vägen till arbete.

Men det finns mycket kvar att göra. I oktober förra året startade något unikt, nämligen ett partnerskap mellan 51 organisationer inom civilsamhället och det offentliga. Aldrig förut har så många aktörer inom och utanför civilsamhället samlats kring frågan om arbete till alla.

Partnerskapet gjorde en sektorsövergripande dialog möjlig. 18 olika grupper inom partnerskapet har under året tagit fram 18 olika förstudier inom områden som kompetensutveckling, kvalitetssäkring och fokus på arbetsintegration inom socialt inriktade ideella organisationer. Dessa ligger till grund för denna skrift som vi nu ser som ett verktyg i vårt framtida arbete.

Det är nämligen dags att ta ett steg till i utvecklingen av civilsamhällets och den sociala ekonomins roll för att stödja människors väg till arbete. Det civila samhället och den sociala ekonomins kapacitet att hjälpa behöver stärkas. Vi ser därför denna skrift som ett steg i denna riktning. Ett avstamp.

De i partnerskapet som formellt drivit detta projekt, Forum idéburna organisationer med social inriktning och Coompanion Sverige, kommer fortsätta att föra upp frågan på agendan. Men vi kan inte göra detta ensamma. Därför avslutar vi denna skrift med en rad rekommendationer till ansvariga politiker på lokal och nationell nivå. Det är dags att synliggöra civilsamhällets roll för att stödja människors väg från arbetslöshet till arbete.

Göran Pettersson
Generalsekreterare
Forum – idéburna organisationer med social inriktning

Gordon Hahn
Ordförande
Coompanion Sverige

Bakgrund

Tudelningen på arbetsmarknaden kommer att bli än tydligare – arbetslösheten minskar snabbt i grupper med en starkare ställning på arbetsmarknaden medan grupper med en svagare position har fortsatt svårt att finna arbete, enligt Arbetsförmedlingens prognoser. Det gäller människor med utrikes bakgrund, arbetslösa som är över 55 år, arbetslösa med funktionsnedsättningar som innebär nedsatt arbetsförmåga och arbetslösa med högst förgymnasial utbildning. Under andra halvåret 2016 väntas dessa grupper tillsammans öka till cirka 280 000 personer, vilket innebär 75 procent av alla som är inskrivna som arbetslösa. Även personer som inte har full hälsa, som är långtidssjukskrivna eller arbetsskadade har svårt att få arbete. Förekomsten av diskriminering bidrar här till svårigheterna.

Om vi dessutom granskar den så kallade obalansen på arbetsmarknaden, det vill säga antalet människor som är arbetslösa eller i arbetsmarknadspolitiska åtgärder över tid, kan vi också se att antalet människor med ingen eller mycket svag förankring på arbetsmarknaden ökar. Särskilt hårt drabbas personer med funktionsnedsättningar, det visas i Jan Edlings rapport Strukturomvandling och social integrering, 2014. Antalet arbetslösa inom denna grupp har fördubblats under perioden 2007 och 2014. Även antalet arbetssökande bland nyanlända och utomeuropeiskt födda, ökar och kommer att fortsätta öka. Här finns en stor utmaning i att ta till vara på människors potential.

Den svenska arbetsmarknaden omvandlas snabbt. Många mer enkla arbeten försvinner. Nya typer av arbeten kräver ofta högre utbildning och

Civilsamhälle/ social ekonomi
Socialt företag, arbetsintegrerande socialt företag

- Med **civilsamhälle** brukar menas en arena skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen. Det som är gemensamt är ett ideellt syfte att vilja bidra till samhällets utveckling. Formerna för hur man organiserar sig skiftar. Det är inte ovanligt att organisationerna använder sig av näringsverksamhet och annan ekonomisk verksamhet för att främja ett överordnat ideellt syfte.

- **Social ekonomi** etablerades som begrepp i Sverige i och med EU-inträdet. Det syftar på organiserade verksamheter som primärt har samhälleliga ändamål, bygger på demokratiska värderingar och är organiserade fristående från den offentliga sektorn. Dessa sociala och ekonomiska verksamheter bedrivs huvudsakligen i föreningar, kooperativ, stiftelser och liknande sammanslutningar. Verksamheter inom den sociala ekonomin har allmännytta eller medlemsnytta, inte vinstintresse, som främsta drivkraft.

Det finns ytterligare ett antal begrepp för verksamheter inom det fält som dessa två begrepp täcker. Vi har i partnerskapet dock valt att använda dessa begrepp då vi anser att de inkluderar flest aktörer och bottnar i språkbruk både i Sverige och EU.

När det gäller den näringsverksamhet som drivs inom civilsamhället/sociala ekonomin så är det funktionen som är det viktiga, det vill säga övergripande mål och den demokratiska organiseringen, inte den formella företagsformen.

- Med **arbetsintegration** och **arbetsintegrerande** menar vi åtgärder som görs för att en arbetslös ska få jobb. I många fall är fokus främst på den arbetslösa att förändras. Vi vill med ordet integration visa på att det behövs insatser både av den arbetssökande och samhället.

Källa: Forum – idéburna organisationer med social inriktning och Coompanion

kompetens. Det finns vinnare men också de som förlorar på utvecklingen. Samtidigt har det uppstått sprickor i välfärdssverige. En del har fått det svårare att få livet att gå ihop. Här har civilsamhället tagit ett allt större ansvar. Många gånger är det just civilsamhällets organisationer och företag som först märker de ökande behoven.

Civilsamhället och den sociala ekonomin:

232 000
organisationer och företag

191 000
anställda

3 000 000
ideellt aktiva

Civilsamhället och den sociala ekonomin omfattar 232 000 organisationer och företag, har cirka 191 000 anställda och drygt tre miljoner ideellt aktiva. Detta innebär en stor potential att bidra till arbetsmarknadspolitikens mål om arbete för alla. En viktig resurs är tillgången till nätverk som kan användas för att stödja människors väg till arbete.

De som arbetsmarknaden nu sviker är människor som ofta finns eller söker sig till civilsamhället och den sociala ekonomins verksamheter. Det finns goda erfarenheter av vår förmåga att stödja dem. Under vår förstudie har det blivit mycket tydligt att civilsamhället och den sociala ekonomin redan i dag gör omfattande och avgörande insatser för att stödja människor att komma närmare ett arbete och studier. Det styrks också i den forskningsöversikt som tagits fram av forskarna i socialt arbete, professor Ulla-Carin Hedin och Eva Laureli, inom ramen för denna förstudie. I översikten konstateras att mycket görs men att det finns stora och många vita fläckar som forskningen inte undersökt och beskrivit.

> "Sammanfattningsvis finns en hel del forskning kring civilsamhällets organisationer, dess arbete med olika målgrupper och delaktighet i välfärden. Men forskningen är utspridd på offentliga utredningar, rapporter från ämbetsverk och myndigheter samt flera olika forskningsorgan. Arbete i form av lönearbete, arbetspraktik, arbetsträning, sysselsättning och rehabilitering inom civilsamhällets ram synes inte ha fokuserats och detaljstuderats tillräckligt av forskare. Här finns vita fält och kunskapsluckor som skulle behöva utforskas." (ur forskningsöversikten)

Den bristande forskningen har lett till att samhället i stort inte sett och erkänt civilsamhället/social ekonomis bidrag till att nå arbetsmarknadspolitikens mål. Inte heller civilsamhälle/sociala ekonomi själva har insett omfattningen av det arbete som görs.

Civilsamhället gör mycket men vill göra mer. Det är inte viljan som saknas utan resurser för att ge mer stöd på ett långsiktigt hållbart sätt. Ofta ändras förutsättningarna mycket snabbt av politiken så att civilsamhällets förmåga att arbeta långsiktigt hotas. Ett exempel är när arbetsmarknadsåtgärden Sysselsättningsfasen (ofta kallad Fas 3) nu försvinner. Sysselsättningsfasen har inte varit en bra lösning för många arbetslösa. Inte minst för att åtgärden signalerat slutstation och att möjligheter till utbildning och relevanta arbetsuppgifter har varit begränsade, liksom ersättningen har varit för låg. Åtgärden har för många känts som ett tvång i stället för en möjlighet.

Men trots begränsningarna har flera idéburna organisationer och sociala företag lyckats att stödja människor på vägen till arbete. Och Sysselsättningsfasen har varit ett sätt att finansiera handledning och stödjande arbete. Nu kommer doch starka signaler om att glappet vid övergången till nya former av stöd blir så stort att organisationer och företag tvingas skära ner eller stänga sina arbetsintegrerande verksamheter. Just de organisationer som skulle kunna göra mer för att stödja de som verkligen står längst bort från arbetsmarknaden.

— För varje ytterligare 10 000 människor som får anställning i ett arbetsintegrerande socialt företag eller inom andra organisationer inom civilsamhället eller går vidare till annat jobb, tjänar samhället minst tre miljarder kronor.

Civilsamhället och den sociala ekonomins insatser bidrar till stora vinster när det gäller människors stolthet, känsla av meningsfullhet och sammanhang och hälsa. De innebar också stora samhällsekonomiska vinster. Kostnaden för att gå arbetslös en längre tid har beräknats till mellan 300 000 kr till upp till en miljon per arbetslös och år. För ett område som Södermanland så innebär detta exempelvis att kostnaden för regionens cirka 14 000 arbetslösa är lika hög som den totala skatten till landstinget. För varje ytterligare 10 000 människor som får anställning i ett arbetsintegrerande socialt företag eller inom andra organisationer inom civilsamhället eller går vidare till annat jobb, tjänar samhället minst tre miljarder kronor. Räknar man även med vinsten av att man jobbar och betalar skatt, så är den samhällsekonomiska vinsten den dubbla (se källa i faktarutan nedan).

Socioekonomisk analys om arbetslöshetens kostnader i Sörmland, 2013. En av många rapporter som visar det ekonomiska priset för arbetslösheten. Till det kommer det som inte kan mätas, det mänskliga priset.

OM RAPPORTEN

Den femtonde oktober 2015 tog ett arbete som inletts flera år tidigare ytterligare ett steg framåt. Ett partnerskap mellan organisationer inom det civila samhället och den sociala ekonomin och olika myndigheter bildades: *Partnerskapet för integration och arbetsmarknad genom det civila samhället/social ekonomi (PIACS)*. Totalt har 51 organisationer tillhörande allt från studieförbund, idrottsrörelsen, sociala organisationer, myndigheter, sociala företag, ungdomsrörelse och nykterhetsrörelse ingått ett partnerskap.

Partnerskapets uppdrag var att ta fram en förstudie, delvis finansierad av ESF, där nyckelaktörer inom civilsamhälle/social ekonomi och myndigheter genom dialog och analys skulle komma med förslag på hur civilsamhället/sociala ekonomis kapacitet kan stärkas för att bättre kunna bidra till en ökad inkludering av människor som stod långt från arbete. Förstudien skulle också lägga en bra grund för utlysningar inom ramen för den nationella handlingsplanen inom Europeiska socialfonden och andra insatser för arbetslösa.

Genom det unikt breda partnerskapet har behov och möjligheter analyserats gemensamt och i förstudien pekas ett antal förslag och områden ut som centrala för att öka civilsamhället/sociala ekonomins kapacitet att bidra till att uppfylla de arbetsmarknadspolitiska målen för Sverige och EU. Rapporter från arbetsgrupper, workshops, seminarier och dialoger inom ramen för PIACS arbete hösten 2015 fram till hösten 2016 ligger till grund för denna rapport.

— Totalt har 51 organisationer tillhörande allt från studieförbund, idrottsrörelsen, sociala organisationer, myndigheter, sociala företag, ungdomsrörelse och nykterhetsrörelse ingått ett partnerskap.

Rapporten vänder sig framför allt till de som vill och har som uppdrag att stödja civilsamhälle/social ekonomis verksamheter för att bidra till att människor får arbete. Det vill säga såväl ledare inom civilsamhället och den sociala ekonomin som politiker och tjänstepersoner med uppdrag att bekämpa arbetslösheten.

Våra resultat har vi samlat under följande rubriker:

- Det görs redan mycket
- Mobilisera, rusta, bilda och arbeta
- Stöd och insatser behöver ske koordinerat och utgå från ett helhetstänkande
- Vikten av att samverka och bygga allianser
- Myndigheter och civilsamhället behöver bättre kunskap om varandra
- Civilsamhället och social ekonomi behöver pengar för att kunna göra mer
- Betydelsen av hälsa och tillgänglighet

Vad har partnerskapet kommit fram till?

DET GÖRS REDAN MYCKET

Civilsamhället och den sociala ekonomin har arbetat med arbetsintegration i olika former under lång tid. I dag finns en bred variation av verksamheter och en djup kunskap om arbetsintegration.

Det är inte första gången olika organisationer inom civilsamhället och den sociala ekonomin har fört fram förslag som kan öka dess kapacitet att verka för arbetslösas integration på arbetsmarknaden. Analyser och förslag känns i flera fall igen. Men genom arbetet inom partnerskapet PIACS har olika organisationer och sociala företag inom civilsamhället fått en unik möjlighet till dialog med varandra och berörda myndigheter kring dessa frågor. Vår gemensamma förstudie har dessutom bidragit till ytterligare samsyn och en gemensam bild av situationen. Många nya relationer har också skapats. Det är denna gemensamma bild vi vill presentera i denna skrift.

Engagemanget och viljan att bidra till förstudien har varit stor. Men samtidigt växer frustrationen inom civilsamhället. Det finns en stark känsla av att utredning läggs till utredning, kartläggning till kartläggning. Utpekade problem, utvecklingsområden och förslag återkommer i olika sammanhang. Många känner starkt att det finns nog med kunskaper nu för att handla inom flera centrala områden. Risken är att jakten på en fullständig kunskap hindrar utvecklingen. Och kunskap skapas ofta just i handlingen. Därför är det viktigt att poängtera att syftet med förstudien inom PIACS är att det ska landa i flera genomförandeprojekt.

Arbetet med att stöjda arbetslösa är omfattande i civilsamhället/sociala ekonomin. Här har de cirka 350 arbetsintegrerande sociala företagen uppmärksammats för sina positiva insatser. Men det finns många fler verksamheter inom civilsamhället som arbetar med att integrera på arbetsmarknaden. Nästan tre fjärdedelar av de 232 000 organisationerna inom civilsamhället/sociala ekonomin har någon form av ekonomisk aktivitet. Det finns alltså många fler verksamheter än arbetsintegrerande sociala företag som har betydelse.

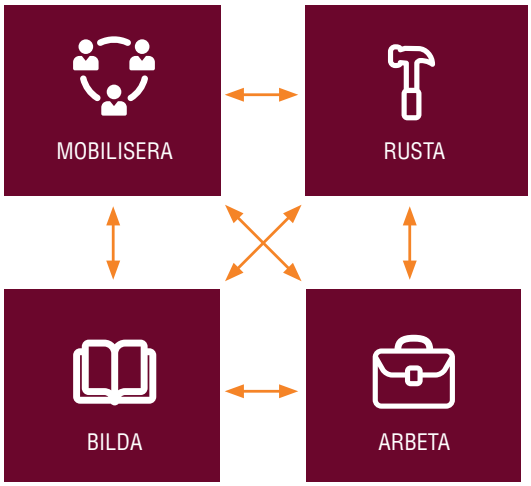

MOBILISERA, RUSTA, BILDA OCH ARBETA

I vår förstudie har våra partners mycket tydligt bidragit till att beskriva att människor inte enkelt går att pressa in i en kategori eller under en rubrik. Det gäller såväl hindrande faktorer som möjligheter. Man kan vara långtidsarbetslös, ha problem med hälsan och kanske ha någon funktionsnedsättning eller vara väldigt ensam. Detta bekräftas av forskning och många aktivas erfarenheter från

organisationer och sociala företag. Människor är individer och behöver olika stöd. Inom civilsamhället finns det en del organisationer och företag som riktar in sig mot bestämda målgrupper. Andra utgår från människors arbetslöshet eller sjukskrivning utan att kategorisera från vilken grupp man kommer från. Men bilden av människors mångskiftande behov är gemensam.

Att människors behov ser ut på detta sätt vet man även i myndighetssverige. Men myndigheter har svårt att agera utifrån en sådan helhetsbild. De begränsas många gånger av regler, instruktioner och rutiner. Det är ofta begrepp som stuprör kommer upp när civilsamhälle/social ekonomi och arbetslösa diskuterar myndigheternas begränsade perspektiv och samordning.

Flexibelt och anpassat stöd till individer kan därför kräva en långvarig och förtroendefull kontakt, vilket vanligen inte skapas hos myndigheter. Inte för att dessa saknar kompetens utan för att det krävs mer tid och fler dimensioner i kontakten än vad deras sammanhang tillåter. Det som krävs är ett slags "bredbandskontakt" där man ser, lever och känner med personerna. Och det är just detta som många gånger uppstår i civilsamhällets/social ekonomins verksamheter.

Ett viktigt budskap från förstudiearbetet är därför att det inte går att förutsätta att endast en lösning eller en insats räcker till. Det kan behövas flera. Under förstudien har vi därför sett behov av att utveckla begrepp och en modell som är anpassat utifrån civilsamhällets arbetsintegrerande roll och som tydliggör vilka olika insatser som kan göras och hur de hänger ihop. Vi har kommit fram till en enkel modell som visat sig effektiv för vår dialog och analys. Den består av delarna mobilisera, rusta, bilda och arbeta. Dessa begrepp inrymmer det mesta civilsamhället gör tillsammans med arbetslösa i syfte att stödja till arbete. Begreppen är inte nya. Men de har tidigare inte använts tillsammans för att systematiskt kategorisera civilsamhällets insatser och organisationer. Framför allt har arbete, som omfattar praktik, arbetsträning och validering av arbetsförmåga och jobbsökande, uppmärksammats tidigare. Men en kedja är inte starkare än dess länkar. En mycket viktig insikt har varit just betydelsen av alla olika delar.

Ofta börjar en arbetslös människas väg mot arbete med att få kontakt med en förening eller ett socialt företag. Då sker det vi kallar **mobilisering**. Det vill säga att en arbetslös eller långtidssjuk tar steg in i ett sammanhang och får stöd av andra människor. Uppsökande och kontaktskapande verksamheter är något som civilsamhället är bra på. Lokalt engagemang och förankring, frånvaron av tvång, jämlikhet mellan deltagare och förtroende är saker som är centrala inom civilsamhället/social ekonomi och är något som skapar legitimitet.

Det kan också finnas ett behov av att **rusta** sig för att gå vidare. Det kan handla om att i lugn och ro få möjlighet att vinna tillbaks självkänsla och förmågor. Att kunna må bättre i en omgivning som ger stöd. Det kan också handla om att bryta negativa vanor och psykiskt och fysiskt komma i bättre form. Även här har civilsamhället en lång erfarenhet och en möjlighet till flexibilitet och individanpassning som är svår för olika program som det offentliga anordnar.

I kedjan av olika insatser kan även **bildning** behövas, det vill säga att lära sig nya saker som gör ett arbete eller studier möjliga. Det kan ske genom studiecirklar, folkhögskolor, föreningsverksamhet men också genom yrkesutbildningar. Erfarenheten, liksom studier av exempelvis Folkbildningsrådet, visar på hur folkbildningen genom flexibilitet, respekt och en utvecklad pedagogik har goda möjligheter att motivera och utbilda långtidsarbetslösa och sjukskrivna.

Området **arbete** kan innebära arbetsträning, pröva på arbete, praktik och liknade. Inom civilsamhället/social ekonomi utförs det exempelvis inom ideell second hand-verksamhet, caféer, stadsodlingar och i arbetsintegrerande sociala företag.

I vår förstudie har parterna med eftertryck konstaterat att arbetslösa kan behöva stöd inom modellens alla fyra områden i större eller mindre omfattning. Det är dock viktigt att påpeka att kedjan av insatser ofta inte innebär en enkelriktad väg. I verkligheten sker ofta olika saker samtidigt och i olika riktningar. Alla behöver inte heller alla insatser. Alla individer har olika behov av insatser.

Begreppen och MRBA-modellen, som vi här kallar den, har hjälpts oss att i vår förstudie identifiera vad olika organisationer och sociala företag inom civilsamhället gör när det gäller arbetsintegrering. Inom vissa organisationer förekommer alla fyra områden av insatser medan man i andra organisationer är bättre på någon eller några perspektiv. Analysen har öppnat upp för en spännande diskussion om möjligheterna att genom ökat samarbete mellan organisationer och sociala företag kunna ge stöd åt arbetslösa och sjukskrivna.

STÖD OCH INSATSER BEHÖVER SKE KOORDINERAT OCH UTGÅ FRÅN ETT HELHETSTÄNKANDE

Arbetet med förstudien har gång på gång lyft fram hur bra och lovvärda insatser och stöd inte alltid leder till varaktiga resultat och förbättringar. Anledningen har ofta varit att olika insatser inte koordinerats. Ofta krävs att olika delar i ett system stödjer varandra för att systemet ska fungera. Det behövs en helhetssyn där olika åtgärder koordineras och stödjer varandra. För att ta ett exempel: Om myndigheter beslutar att de ska samarbeta mer med civilsamhället utan att myndigheterna ger instruktioner eller nödvändig kompetensutbildning till sina handläggare så kommer inte mycket att hända.

Vid etableringen av sociala företag använder de som vill starta dem allt mer av en så kallad Etableringsanalys. I denna granskas affärsidén men också andra förutsättningar på orten. Finns det stödjande strukturer? Är alla nödvändiga aktörer med på att samverka? På ett liknande skulle ett övergripande systemtänkande kunna användas. Så att man vid olika åtgärder analyserar vad som behöver göras för att en åtgärd ska leda till ett bättre resultat.

Inom förstudien har det visat sig att det finns ett stort behov av fortsatt samverkan och samordning i olika former samt att ett helhetsperspektiv tillämpas. Samhället har en rad resurser i form av olika fonder och utvecklingsstöd. Idag är det ofta civilsamhället som får stå för en större helhetsbild. Här kan göras mer. Arbetssättet i partnerskapet PIACS där civilsamhället/sociala ekonomin bjudits in för att föra en dialog kring hur den Europeiska socialfondens pengar riktade mot civilsamhället och den sociala ekonomin bäst används har väsentligt bidragit till att ett helhetsperspektiv kunnat behållas. Här menar partnerskapet att ett liknande förhållningssätt bör tillämpas även i fortsättningen. När det gäller vad som är mest angeläget för att civilsamhälle/ social ekonomi ska öka sin kapacitet att bidra till att minska arbetslösheten så är det civilsamhället som sitter på sakkunskapen.

VIKTEN AV ATT SAMVERKA OCH BYGGA ALLIANSER

Människor har skiftande förutsättningar, möjligheter och behov. Därför kanske en organisation eller en myndighet inte räcker till att ge arbetslösa stöd inom hela kedjan **Mobilisera, Rusta, Bilda och Arbeta**. Redan i dag förekommer mycket samarbete mellan civilsamhälle/social ekonomi och myndigheter liksom mellan olika organisationer och företag inom civilsamhället. Men samordning och samarbete är inte lätt. Det kräver tid, långsiktighet, kunskap och vilja. Det behövs mötesplatser och resurser och ett gemensamt språk. Och civilsamhällets organisationer är ”magra” organisationer och har begränsat med pengar för att etablera sådana nya allianser.

Det går att göra mer med systematiskt stöd. Här har redan vår förstudie och det gemensamma arbetet i vårt partnerskap lett till att nya allianser

— Under andra halvåret 2016 väntas 75 procent av alla arbetslösa stå helt utanför arbetsmarknaden.

och samverkanskedjor har skapats. Och fler idéer finns för framtiden. Det kan handla om att föreningar som Verdandi eller Hela Sverige ska Leva ser samarbete med studieförbund som ABF eller folkhögskolor som Tollare Folkhögskola. Alla delar av en insatskedja behöver inte nödvändigtvis finnas inom en och samma organisation. Så samarbetar och stödjer flera bildningsförbund och folkrörelser arbetsintegrerande sociala företag. De olika delarna i kedjan knyts därmed samman. En ökad samverkan och ett alliansbyggande kan öka effektiviteten i civilsamhällets insatser för och med arbetslösa. Men många gånger saknas kunskap om metoder för arbetsintegration inom både föreningar och verksamheter inom civilsamhälle/social ekonomi. Som följd av vår förstudie kommer det exempelvis de närmaste åren att genomföras en utbildningsinsats inom stora delar av civilsamhället kring möjligheterna att samverka eller starta sociala företag. Partnerskapet menar att det behövs fler sådana insatser.

— En sådan samverkansform är Idéburet offentligt partnerskap, IOP. IOP är en samverkansmodell som Forum – idéburna organisationer med social inriktning tog fram 2010.

Även myndigheterna behöver utveckla sin förmåga att samordna sitt stöd till arbetslösa så att de kan få hjälp från alla delar av insatskedjan. Ofta handlar det om att utifrån arbetslösas behov komma överens om olika stöd från myndigheter för att någon ska kunna arbeta sig genom en kedja av insatser inom civilsamhället. Ett exempel på en sådan samordning är karriärstödsmodellen utvecklad av arbetsintegrerande sociala företag i Göteborg.

Men förstudien har identifierat att det finns behov av fler metoder för samverkan mellan civilsamhället och myndigheter. En sådan samverkansform är Idéburet offentligt partnerskap, IOP. Det är en samverkansmodell som Forum – idéburna organisationer med social inriktning tog fram 2010, för icke kommersiella samverkanslösningar mellan det offentliga och det idéburna. Flera idéburna offentliga partnerskap har startats i exempelvis Skåne och Västra Götaland. IOP kan vara lämpliga för insatser som inte finns eller bör upphandlas på en marknad eller där olika former av bidrag inte är lämpliga. Även om IOP fortfarande är relativt oprövat pekar mycket på att det finns ett behov av denna typ av partnerskap. Även här behövs ny kunskap samlas in, förpackas och spridas ut till olika aktörer. Det är viktigt att tydliggöra när och hur de olika samverkans- och finansieringsverktygen som finns, kan vara lämpliga.

MYNDIGHETER OCH CIVILSAMHÄLLE BEHÖVER BÄTTRE KUNSKAP OM VARANDRA

Förstudien visar att det finns en brist på kunskap inom myndigheter som Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Tillväxtverket, Migrationsverket, Kriminalvården, regioner och kommuner kring vad civilsamhället och den sociala ekonomin kan bidra med inom arbetsintegration. Men även inom civilsamhället/social ekonomi behövs mer kunskap om förutsättningar och ramar för myndigheternas handlande.

Det saknas kunskap på central och strukturell nivå hos myndigheter. Det handlar främst om civilsamhällets/den sociala ekonomins inklusive sociala företags förutsättningar samt vad man som handläggare i respektive myndigheter bör och kan göra. Okunskapen för varandras förutsättningar kan skapa bristande tillit och drabba målgruppen som samhällets olika aktörer finns till för.

Undersökningar som gjorts av de myndigheter som deltagit i förstudien visar att man inom myndigheterna ofta saknar kunskap även om egna policyer. De olika myndigheterna saknar också en samsyn kring civilsamhället/social ekonomins roll som utförare. Den samverkan som förekommit är ofta kortsiktig och sker via projekt eller samordningsförbund. Samverkan sker inte systematiskt och långsiktigt. Det fanns en stor enighet om att en sådan samverkan och samordning mellan olika myndigheter är nödvändig då frågan om att arbeta med civilsamhällets organisationer skär tvärs över olika politikområden.

Men det blev inom förstudien tydligt att också civilsamhället har bristande kunskap om regelverk och förutsättningar som styr myndigheterna. Ett sätt att lösa detta är att vikten av att tänka på både civilsamhället och myndigheters kompetensbehov i samma utbildningsinsats. Det lyfts även upp i en tidigare studie från Europeiska socialfondens analysgrupp Temagruppen Entreprenörskap och Företagande inom social ekonomi. Där rekommenderades en dubbelstrategi. Det vill säga, insatser för att utveckla civilsamhällets organisationer och företags arbetsintegrerande förmåga borde kombineras med insatser för att

samtidigt öka myndigheternas kunskaper om civilsamhället. PIACS förstudie bekräftar detta. Som ett resultat av förstudien har en del parter sökt ett projekt för att utbilda de olika sektorerna om varandra. Vi menar att det bör göras i större utsträckning och att kompetensutveckling för att

— Det saknas kunskap på central och strukturell nivå hos myndigheter. Det handlar främst om civilsamhällets/ den sociala ekonomins inklusive sociala företags förutsättningar samt vad man som handläggare i respektive myndigheter bör och kan göra.

öka kunnandet om civilsamhället ska ingå som ett normalt inslag för såväl chefer som handläggare i centrala myndigheter.

Inom förstudien har det också blivit klart att det många gånger brister i kunskapsöverföring och åtgärder mellan lokala, regionala och nationella nivåer. Det kan finnas exempel på bra lokala och regionala praktiker men denna kunskap används inte alltid inte nationellt. Många gånger blir goda exempel liggande som avskilda öar. Likaså ser vi från civilsamhället att centrala beslut och kunskaper alltid når ut i det lokala. Här behövs ett utvecklings- och lärandearbete. Någon form av lärandenätverk eller plattform skulle kunna bidra. Men inom civilsamhället saknas pengar för att bygga upp något sådant. Att stödja ett sådant lärandenätverk är något partnerskapet ser som en prioriterad insats.

Men det räcker inte med kunskap. Det har genomförts många projekt och utbildningsinsatser som inte resulterat i förändringar för de arbetslösa, vilket är det sätt effektiviteten av insatserna bör mätas på. För att kunskapen hos civilsamhället och i myndigheter verkligen ska ge effekt kan den inte vara beroende av några enskilda eldsjälar. I förstudien har det återkommande berättats solskenshistorier där ett fungerande samarbete har etablerats på en ort mellan myndigheter och civilsamhälle. Men både solskenshistorierna och de ofta följande berättelserna, berättar om ett starkt beroende av enskilda eldsjälars engagemang. Om dessa slutar, går i pension eller blir sjukskrivna, kan flera års arbete vara överspelat. Detta mönster bekräftas även i den undersökning myndigheterna i PIACS-partnerskapet gjort bland sin personal.

Det finns med andra ord ett mycket stort och starkt känt behov av att relationer mellan myndigheter och civilsamhälle/social ekonomi blir institutionaliserade. Eldsjälar är bra och nödvändiga. Men för en stor långsiktig effekt är ibland en väl fungerande byråkrati avgörande. Myndigheters personal behöver rutinmässig kompetensutveckling kring vad myndigheten har för policy, kunskap, riktlinjer och verktyg för ett samarbete med civilsamhälle/social ekonomi. Myndigheter behöver rutinmässigt arbeta om policymål till instruktioner och underlag för handläggare. Myndigheter behöver se till att nödvändigt kunnande finns i olika beslutsstödjande verktyg. Och myndigheter behöver rutinmässigt följa upp, värdera och rapportera om sitt arbete inom området.

CIVILSAMHÄLLET OCH SOCIAL EKONOMI BEHÖVER PENGAR FÖR ATT KUNNA GÖRA MER

Civilsamhällets styrkor och svagheter blev extra tydliga under flyktingmottagandet 2015 och 2016. På kort tid gjorde frivilliga i organisationer och sociala företag stora betydande insatser. Mängder med människor ställde upp med tid och resurser. Men efter ett tag började människors ork ta slut. De blev tvungna att åter prioritera deras dagliga arbete. Resurserna tog slut.

Civilsamhället har en enorm resurs vad gäller engagemang och frivilliga insatser. Men ska det ske i en större skala och över tid krävs det resurser i form av pengar. Detsamma gäller för civilsamhällets insatser för arbetsintegration/social ekonomi. Det behövs en långsiktigt hållbar finansiering för att upprätthålla kompetens och förmåga.

Resurser tillförskaffar sig civilsamhället/social ekonomi på en rad olika sätt. Bidrag i pengar, tid och saker från privatpersoner, offentliga bidrag från kommuner och stat, ersättningar från det offentliga för handledning och stöd till arbetslösa och andra arbetsintegrerande tjänster, försäljning av varor och tjänster på en marknad är några exempel.

Men när samhällsbehoven ökar vad gäller de med störst behov på arbetsmarknaden behöver civilsamhället pengar för att utveckla och kvalitetssäkra sin verksamhet.

Många organisationer och sociala företag tar i dag emot arbetslösa för olika insatser. Insatser som medför kostnader i form av material och arbetsledning. Ibland kan det krävas mer av handledning och stöd. För detta får civilsamhället/social ekonomi viss ersättning från en myndighet, detta är ett direkt sätt att ersätta civilsamhället för dess kostnader och möjliggör att bygga upp kompetenta organisationer. Men ofta ersätter detta endast den direkta insatsen för den enskilda. Pengar för att utveckla organisationen långsiktigt saknas ofta.

I förstudien har det förts en givande dialog mellan myndigheter som Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och kommuner med civilsamhället/social ekonomi. Det står klart att frågan om kvalitet är viktig och kommer att bli allt viktigare. Civilsamhället har ofta en känsla av att det gör bra insatser. Men det behövs mer av uppföljning och kvalitetssäkring. Det blir också allt viktigare i relationen med olika myndigheter. För att garantera att medborgarnas pengar används på bästa sätt krävs allt mer av dokumentation, uppföljning och kvalitetsäkring. Men detta är inte bara intressant i relationen med myndigheter. Allt fler sociala företag och organisationer utvecklar egna ledningssystem för att säkra kvaliteten i sitt arbetsintegrerande arbete. Inom förstudien har man identifierat ett behov av mer gemensam utveckling i denna fråga. Det finns helt enkelt en risk att en mångfald av olika modeller blir ohanterliga för myndigheterna. Det är också viktigt att de kvalitetssäkringsmodeller som tas fram eller används är så lätthanterliga och transpararenta att de ofta mindre sociala företagen och organisationerna ska kunna använda dem.

Genom en dialog mellan Arbetsförmedling, kommuner och civilsamhällets/sociala ekonomins företag och organisationer bör modeller utformas som tillfredsställer allas behov. Det finns också behov av att fram erkända certifieringar för godkända arbetsintegrerande sociala företag och verksamheter som vägledning för myndigheternas personal.

Att få in mer pengar på att sälja mer varor och tjänster

Arbetsintegrerande sociala företag, sociala företag och affärsdrivande organisationer får också in pengar på att sälja varor och tjänster. Det är ett sätt att få pengar till att anställa fler och kunna göra olika stödjande insatser och en bättre hälsa. Men tillverkning och försäljning är inte bara till för att få in pengar. För arbetsintegrerande sociala företag, och flera sociala företag och organisationer i civilsamhället, är själva arbetet i sig självt av avgörande betydelse. Genom arbetet ges möjligheter till en bättre ekonomi för den enskilde, meningsfullhet, sociala sammanhang, att få bidra, en bättre hälsa. Genom att gradvis göra mer och mer utifrån sin förmåga ökar arbetsförmågan.

Det kanske viktigaste slagordet bland arbetsintegrerande sociala företag är att människor har rätt att arbeta 100 procent av sin förmåga. Här har förstudien visat på arbetsätt och metoder för

att organisera arbetet för växande. Det kan också finnas andra motiv för att sälja. Många organisationer vill genom exempelvis ideell second hand bidra till en positiv miljöpåverkan. Andra vill få in resurser för att hjälpa nödlidande. I många av dessa verksamheter finns goda möjligheter för arbetsintegration.

Men för att kunna sälja krävs affärsmässighet och kunskaper om företagande. Och här finns det stora brister inom företagandet i den sociala ekonomin. Många har inte den bakgrunden. En annan utmaning är att väva ihop företagande med arbetsintegrationen på rätt sätt.

Det behövs insatser för att öka kunnandet på dessa områden i affärsdrivande verksamheter inom civilsamhället/den sociala ekonomin. I förstudien har genomförts en omfattande kartläggning av utbildningsbehov som lagt grunden till förslag om utbildningsinsatser. Olika parter söker också pengar för en gemensam utbildningsinsats. Men det räcker inte med enstaka projekt. Här behövs bygga stödjande system som kan bidra till att öka kunnandet i dessa frågor till existerande såväl som nya verksamheter.

Bilden av bristande affärsmässighet stämmer inte för alla. Det finns exempel på sociala företag och affärsdrivande verksamheter som drar in goda pengar till sina verksamheter. Men ofta stannar kunskapen om de fungerande affärsidéerna och hur man gör kunnandet i det enskilda företaget. Genom att sprida detta kunnande skulle mycket vinnas. Riskerna skulle minskas vid nystart och olika företag skulle kunna stödja och samverka över landet.

Konceptet Social franchising har visat sig fungera väl i Europa och Sverige. Det och andra metoder att sprida affärsidéer och goda praktiker över landet skulle kunna bidra till att många fler skulle kunna få jobb. Tar vi arbetsintegrerande sociala företag. ASF, som exempel så finns det cirka 350 sådana i dag, vilka har ungefär 3 000 anställda. Men endast i 40 procent av landets kommuner finns i dag arbetsintegrerande sociala företag. De flesta av de 350 arbetsintegrerande sociala företagen återfinns också i några få kommuner. Om fungerande affärsidéer kunde spridas skulle existerande sociala företag kunna växa och nya bildas. Här finns redan sådana spridningsförsök som Cafê Rekommenderat, hotellrörelsen Le Mat, Mammas Retro, med flera.

I förstudien har det kommit fram att det är en av stor vikt att en sådan utveckling stöds. Här finns också goda möjligheter att genom till anpassade spridningsmetoder öka det sociala företagandet inom eller i samverkan med stora organisationer som bildningsförbund, nykterhetsrörelser som IOGT-NTO och Blå Band, Svenska kyrkan, Röda korset, Stadsmissioner och Frälsningsarmén.

Under arbetet med förstudien har vikten av olika stödstrukturer för sociala företag framstått som allt viktigare. Lyckade företag behöver lyckade samverkanden och relationer. Det kan handla

om att få tillgång till viktig kunskap, att kunna dela kostnader för administration, ekonomihantering och marknadsföring. Att kunna samverka om kvalitetssäkring och utveckling, att kunna få hjälp med finansiering. Här finns olika modeller som branschnätverk, konsortium (grupp av företag som samverkar), samverkan genom gemensamt ägda företag för olika syften, samverkan genom franchising, avtal, med mera. Inte minst viktigt är det stöd som kan ges genom folkrörelser och andra stora organisationer inom civilsamhället. Det finns också exempel på samverkan med privat näringsliv. Insatser för att stärka sådana stödande strukturer når ut och ger stabilitet och långsiktighet.

— Om fungerande affärsidéer kunde spridas skulle existerande sociala företag kunna växa och nya bildas.

Inom förstudien har också identifierats goda möjligheter att kombinera visionerna om ett hållbart socialt samhälle med visioner om ett grönt hållbart samhälle. Kartläggningar inom förstudien har visat att redan idag arbetar en rad sociala företag och organisationer med återvinning, odling, alternativ energi och liknande. Men det görs isolerat och utan samverkan med varandra eller andra utvecklingskrafter. Här finns mycket att vinna genom att stödja kompetensutveckling, nätverkande och utveckling av affärsidéer. Men att finna stöd är enkelt. Många stödformer är inriktade på företagande eller civilsamhälle, arbetsmarknad eller miljö. Verksamheter som inkluderar alla dessa aspekter får svårt att hitta någon som vill ge stöd. Här behövs nytänkande och samverkan mellan olika stödformer.

Öka och underlätta för investeringar i olika former

Många gånger behövs pengar för att starta upp eller utvidga en verksamhet. Och det går inte att få ihop pengarna på annat sätt än att i låna i olika former. De gäller både för sociala företag som för andra organisationer i civilsamhället. En erfarenhet är att det kan vara mycket svårt att låna pengar till insatser för arbetslösa. Vanliga finansieringsinstitut förstår inte hur arbetsintegrerande sociala företag fungerar. De blir osäkra. Flera kartläggningar har gjorts som visar på dessa svårigheter. Det finns också flera lösningsförslag. Behovet av att öka kunskapen om hur man lånar ut pengar till ett företag är stort. Olika beräkningar har gjorts av lånebehoven. Totalt sett, med hänsyn till de stora kostnaderna för samhället för arbetslöshet, handlar det om mycket små summor. Ibland kan man tro att det är just för att det handlar om relativt lite pengar som ingen orkar driva igenom en lösning. Här behövs såväl pengar att låna ut, kompetenta handläggare som lånar ut, såväl som kompetensutveckling av möjliga lånare.

Offentlig upphandling med sociala hänsyn – dags att öppna upp

Ett annat sätt att öka andelen pengar som kan användas för arbetsintegration av särskilt utsatta grupper är via den offentliga upphandlingen. Om bara en mindre del av denna enorma resurs kunde styras mot organisationer och företag inom civilsamhälle/social ekonomi skulle det kunna bli en hävstång som kunde användas för att kraftfullt minska arbetslösheten.

— Den offentliga upphandlingen omfattar 600 – 700 miljarder kronor per år i Sverige.

I Sverige har vi dock varit sena att utnyttja dessa möjligheter. Där har man kommit betydligt längre i flera länder inom EU. Tidigare har det i Sverige diskuterats om offentlig upphandling med sociala hänsyn är tillåtet. Nu handlar det mer om hur man ska gå tillväga och vad man kan ställa krav på.

De senaste åren har dock debatten handlat om hur man skulle kunna göra just detta. Vi har i förstudien funnit exempel från Göteborg, Örebro, och en rad andra platser i landet där man redan är igång. Flera aktuella utredningar, som exempelvis Palett för ett stärkt civilsamhälle, (SOU 2016:13) och utredningen Goda affärer (SOU 2013:12), lyfter också fram dessa möjligheter. I den 2016 av regeringen antagna Nationella upphandlingsstrategin slås även fast att myndigheter har ett ansvar för att utveckla upphandlingen så att den bidrar till att uppnå ett socialt hållbart samhälle, och att man förväntar sig resultat. Här pekar regeringen särskilt ut möjligheter att skapa arbete, praktik eller studier för långtidsarbetslösa och unga arbetslösa.

Genom formuleringar i utlysningar, genom att bryta ner stora kontrakt i mindre kontrakt, genom en utvecklad dialog med leverantörer och genom att stödja samverkan mellan olika leverantörer skulle fler organisationer och sociala företag kunna

— Myndigheters personal behöver rutinmässig kompetensutveckling kring samarbetet med civilsamhället/den sociala ekonomin.

bli leverantörer till det offentliga. I den nationella strategin pekas också det civila samhällets organisationer särskilt ut som viktiga aktörer både som utförare och röst för marginaliserade grupper och att de bidrar med mervärden som demokrati, gemenskap och social sammanhållning. Regeringen har också startat en ny myndighet, Upphandlingsmyndigheten, med uppdrag att hjälpa till med dessa frågor.

Men trots alla dessa positiva uttalanden händer det ändå för lite. Många i kommuner och myndigheter är fortfarande osäkra på hur man kan agera inom detta, det saknas också bra styrdokument från politiken och många upphandlare har en pressad arbetssituation där allt mer ska beaktas vid upphandlingar. Under förstudien har det tydligt poängteras att det finns en stor efterfrågan, både inom offentliga aktörer och inom civilsamhället/sociala ekonomin, att samla ihop kunskapen om social hänsyn vid upphandling.

Men utbildningsbehovet gäller inte bara politiker och tjänstemän. Sociala företag och andra affärsdrivande verksamheter inom civilsamhället behöver lära sig hur de lägger anbud, både enskilt men också i samverkan med andra sociala företag eller annat näringsliv.

Förutsättningarna för att lyckas ökar om olika aktörer kan samverka om utveckling och utbildning. Här har sociala företag, upphandlingsnätverk och organ, regioner och myndigheter börjat utforma hur en kartläggning av goda exempel och en utbildning skulle kunna ske. Att stödja en sådan insats skulle på ett avgörande sätt öka civilsamhällets kapacitet att arbeta arbetsintegrerande.

Det finns också spännande utvecklingsmöjligheter inom områden som reserverade kontrakt, att öppna upp ramavtal för sociala hänsyn som bör prövas. Möjligheterna för upphandlingar med sociala hänsyn vid stora infrastruktursatsningar bör utvecklas. Det som sker vid Trafikverket och kommuner längs Ostlänken är något som bör följas och spridas.

BETYDELSEN AV HÄLSA OCH TILLGÄNGLIGHET

I många av de samtal som förts inom förstudien har frågor om hälsa och funktionsnedsättningar kommit upp. Både egna erfarenheter såväl som forskning och utvärderingar visar på hur dessa faktorer bidrar till arbetslöshet och att man inte får nytt arbete. Arbetslivet har blivit allt mindre tolerant. Alla ska ständigt producera maximalt. Det finns flera studier från Tema unga i arbetslivet, från den Europeiska socialfonden, som visar på hur ohälsa och funktionsnedsättningar kan leda till svårigheter i skolan. När någon sedan försöker få arbete samverkar ohälsa med låga studieresultat. En fälla har skapats. Flera studier, bland annat av Tema integration i arbetslivet, visar hur samma faktorer på grund av diskriminering även påverkar personer med utländsk bakgrund. Liknande förhållanden och betydelsen av ett gott arbete för en god hälsa beskrivs i rapporter från Folkhälsokommissionen i Östergötland.

— När vi talar om människor med arbetshinder och funktionsnedsättningar borde vi mer tala om de hinder vårt arbetsliv skapar i dag för människors deltagande.

Många har berättat om de öden de mött i sina organisationer och det arbete som behövts för att må bättre och övervinna funktionsnedsättningar. Det är särskilt en aspekt som återkommit. Många arbetssökande är tveksamma om att berätta om sina förutsättningar och brister fullt ut. De vill inte minska chansen till jobb. Samtidigt kan det vara just dessa brister som gör att man inte kan behålla arbeten. Det är ofta först efter lång tid på ett arbetsintegrerande socialt företag eller i en förening, som människors verkliga förutsättningar blir tydliga. Det krävs tillit och respekt för att våga berätta.

I förstudien har kartlagts ett stort antal metoder för att snabbare komma fram till en beskrivning av någons hela situation som samtidigt innebär bevarad integritet, respekt, och stärkts egenmakt. Myndigheter har ofta svårt för att få denna tillit. De är begränsade av sina uppdrag och ramarna för deras verksamhet. Här har civilsamhället andra förutsättningar och lättare för att upprätta en ömsesidig tillit. I civilsamhället kan man utgå från hela människan. Myndigheters arbete är ofta begränsat utifrån olika uppdrag och ramar. Men det offentliga, inte minst i form av sjukvården, har ofta kunskaper som civilsamhällets företrädare saknar när det gäller diagnoser och fungerande insatser och metoder. Här behövs ett ömsesidigt utbyte av kompetens.

Regioner, Sveriges kommuner och landsting och civilsamhällesorganisationer har inom ramen för PIACS förstudie kartlagt erfarenheter inom och utom Sverige och funnit intressanta metoder där sådant som erfarenhetsberättelser,

utforskande dialog och medskapande lett till fler innovativa lösningar. Det finns inom PIACS en stark övertygelse om att aspekter som hälsa och tillgänglighet behöver lyftas fram och stödjas betydligt mer.

Mycket av vårt arbete i förstudien har handlat om åtgärder för att öka civilsamhället och den sociala ekonomins förmåga att tillsammans med arbetslösa skapa arbete. Men mycket av det civilsamhället/social ekonomi gör, skulle kunna användas för att hindra människor från att bli arbetslösa. Arbetsintegrerande sociala företag och andra verksamheter inom civilsamhället har lärt sig hur man organiserar arbetslivet så att det inte blir exkluderande. Så att människor med människors svagheter kan få bidra med sin potential och sina förmågor.

När vi talar om människor med arbetshinder och funktionsnedsättningar borde vi mer tala om de hinder vårt arbetsliv skapar i dag för människors deltagande. För att ta ett välkänt exempel. När glasögonen började spridas bland klostren under medeltiden kunde skrivare dubbla eller tredubbla den tid de kunde arbeta aktivt. Plötsligt var ett arbetshinder borta. De sätt vi producerar varor och tjänster och organiserar vårt arbetsliv bidrar till att skapa arbetshinden. Här känner vi att mer borde göras för att hitta, beskriva och sprida de goda exemplen från vår sektor till övriga arbetslivet.

Många små och mindre företag står idag inför ett generationsskifte. Sverige har Europas äldsta företagare. I ett mycket stort antal företag saknas någon given övertagare när ägaren går i pension. Forskning visar att när företag lägger ner så drabbas de äldre, de med ohälsa, arbetskador och funktionsnedsättningar, de med lägre utbildning, hårt. Andelen som går till långtidsarbetslöshet är hög. Vi vet också att små företag är viktiga för unga. Det är ofta där man får sin första praktik, sommarjobb eller arbete.

I förstudien har kartlagts erfarenheter från andra länder. Dessa visar på möjligheterna att stödja att personalen tar över. Partnerskapet ser också möjligheter att företag lever vidare genom insatser från det lokala civilsamhället i olika former. Här menar vi att mer bör göras för att hindra långtidsarbetslösheten vid källan.

PIACS-partnerskap menar att civilsamhället och den sociala ekonomins kan bidra stort med att ge nyanlända och de med utländsk bakgrund stöd i vägen mot arbete. Här sker redan en mycket stor insats inom de olika områdena i vår modell för Mobilisera, Rusta, Bilda och Arbete. Genom att civilsamhällets/sociala ekonomin kapacitet ökas med hjälp av kompetensutveckling av förtroendevalda och ledare och genom stöd till olika aktörer att samverka mer ökar möjligheterna till ett bra resultat för den enskilde. Här bör också civilsamhällets olika nätverk ut i samhället kunna nyttjas mer. Integration handlar inte bara om arbete. Genom civilsamhället kan nyanlända bli medborgare och del av Sverige oavsett hur det går med arbete. Samtidigt ökar möjligheterna även på arbetsmarknaden med god integration i övrigt.

En väg att utveckla integrationen är genom sociala företag av olika slag: Det finns i dag goda erfarenheter av ett sådant arbete inom arbetsintegrerande sociala företag. Civilsamhället/social ekonomi kan också bidra till att skapa arbetstillfällen i landsbygd och tätorter över hela landet. Inte minst värdefullt är insatser som både bidrar till integration och att lösa negativ demografisk utveckling.

Våra rekommendationer till politiken

MER FORSKNING

Den forskningsöversikt som skapats inom ramen för vårt partnerskap visar att det finns många viktiga kopplingar mellan arbetsmarknadspolitikens målsättningar och civilsamhälle/social ekonomi, som varken arbetsmarknadsforskare eller civilsamhällesforskare har uppmärksammat. Det är vår förhoppning att riksdag och regering fattar beslut som riktar forskningens intresse och sökljus mot detta fält. Här finns värden att beskriva för individ, organisation och samhälle.

LÄRNÄTVERK

Under de knappa tjugo år som Sverige varit medlem i Europeiska Unionen och strukturfonderna har bedrivit verksamhet i landet, har det skapats arenor för lärande inom exempelvis tematiska grupper. Ett tema som funnits har varit den sociala ekonomin och dess bidrag till inkludering. Tyvärr har dessa arenor varit kopplade till pågående projekt och har avslutats när projekten tagit slut. Behovet av lärande tar dock inte slut. Och det är viktigt att under längre tidsperioder kunna bygga vidare på de erfarenheter som gjorts. Därför menar partnerskapet att det skulle finnas ett stort värde om statsmakterna, regering, riksdag och relevanta myndigheter reserverade medel för en sådan arena i former som inte är beroende av projektperioder.

RIKTA STÖD TILL ALLA DELAR INOM CIVILSAMHÄLLET/DEN SOCIALA EKONOMIN SOM ARBETAR MED ARBETSINTEGRATION

Det är positivt med de satsningar som gjorts och görs kring ASF och vi menar att samhället tjänar på att dessa fortsätter. Likaså finns det anledning att ge riktat stöd till övriga verksamheter inom civilsamhälle/social ekonomi som utför arbetsintegrerande verksamheter. Ett bra exempel är de sista årens satsningar på folkhögskolorna. Därför uppmanar vi regering och riksdag att också reservera medel för riktade satsningar till hela det civilsamhälle/social ekonomi som arbetar med arbetsintegration.

Följande ledamöter i partnerskapets styrgrupp har ställt sig bakom rapporten:

Staffan Nilsson
Hela Sverige Ska Leva

Victoria Engman-Broadley
Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner

Leif Klingensjö
Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)

Sven Bartilsson
Coompanion Sverige

Eva Carlsson
Tillväxtverket

Carin Forsberg
ABF

Ann Wedin
Röda Korset

Göran Pettersson
Forum

Sofia Modigh
SKOOPI

Karin Svedberg
Famna

Publicerat i november 2016

Rapporten har tagits fram av
PIACS-projektet projektledning:
Sara Jöngren,
Ludvig Sandberg,
Ragnar Andersson,
Elin Aronsson

Finansierat av:
Europeiska socialfonden

Foton:
Joel Ahlgren

Layout:
Matthijs Keesenberg

I partnerskapet PIACS ingår följande organisationer:

Arbetarrörelsens Bildningsförbund
Arbetsförmedlingen
Arbetsgivarföreningen KFO/Arbetsgivaralliansen
Blå Bandsrörelsen/Blå vägen
Coompanion Sverige
Desert Flower
Ekobanken
Famna, riksorganisation för idéburen vård och omsorg
Folkbildningsförbundet
Forum idéburna organisationer med social inriktning
Fryshuset
Frälsningsarmén
Furuboda
Försäkringskassan
Göteborgs räddningsmission
Hela Människan
Hela Sverige ska leva
IF Metall
IOGT-NTO
Kafé REKOmmendera
Kooptjänst
LSU Sveriges Ungdomsorganisationer
Länsstyrelsen Skåne
Migrationsverket
Mikrofonden Sverige
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
NÄTVERKET – Idéburen sektor Skåne
Region Östergötland
RFHL
Riksidrottsförbundet
Rädda Barnen
Sensus Studieförbund
SEUPP, Camilla Carlsson
SIOS
SKL
Skoopi GR
Skoopi Sverige
Social Franchising Network Sweden
Stiftelsen Cesam
Svenska Kyrkan
Svenska Röda Korset
Sveriges kommuner och landsting
Sveriges Stadsmissioner
Sätergläntan
Tanke och Handling ekonomisk förening
Tillväxtverket
Tollare Folkhögskola
Verdandi
Vägen ut! Kooperativen
Värmlandskooperativen
Västra Götalandsregionen

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

COOMPANION

FORUM Idéburna organisationer med social inriktning

© Forum – idéburna organisationer med social inriktning och Coompanion